

ATASKAITA
APIE NEAPYKANTOS NUSIKALTIMŲ
IR NEAPYKANTOS KALBOS
SITUACIJĄ LIETUVOJE
2025 METAIS

2026

Vilnius

TURINYS

Įvadas	3
Ataskaitoje vartojamos santrumpos	4
Santrauka	5
Sociologiniai tyrimai ir jų rezultatai	7
Pranešimai apie neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą	9
Užregistruoti neapykantos nusikaltimai ir neapykantą kurstančios kalbos atvejai ir jų tyrimo rezultatai	13
Atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą stiprinimas	23
Tarpinstitucinio požiūrio stiprinimas.....	23
Policijos pareigūnų, prokurorų ir teisėjų gebėjimų stiprinimas	23
Visuomenės ir pažeidžiamų bendruomenių informuotumo didinimas	24
Kitos iniciatyvos	25
Išvados ir rekomendacijos	26

Išvadas

2020 m., siekiant didinti kovos su neapykantos nusikaltimais ir neapykantos kalba Lietuvoje veiksmingumą, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2020 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-162 sudaryta [darbo grupė veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti](#). Vienas iš šiai darbo grupei pavestų uždavinių – rengti ir viešai skelbti metinę ataskaitą apie neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos situaciją Lietuvoje.

Ataskaitos tikslas – viename dokumente susistemintai ir koncentruotai pateikti informaciją, susijusią su neapykantos nusikaltimais ir neapykantos kalba Lietuvoje, taip pat atitinkamas išvadas ir rekomendacijas dėl atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą stiprinimo.

Ataskaitos rengimą koordinuoja Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

Ataskaita parengta remiantis valstybės institucijų ir įstaigų bei NVO pateikta informacija, Nusikalstamų veikų žinybinio registro ir Lietuvos teismų informacinės sistemos (LITEKO) duomenimis, taip pat viešai skelbiama informacija.

Ataskaitos tekste naudojami [hipersaitai](#) – aktyvios nuorodos į interneto tinklalapius, kuriuos atidarius galima rasti daugiau informacijos apie ataskaitoje paminėtą objektą.

Neapykantos nusikaltimai – nusikalstamos veikos, kurių motyvas yra neapykanta, šališkumas ir (ar) išankstinis nusistatymas prieš asmenį ar asmenų grupę, išskiriamus pagal rasės, odos spalvos, tautybės, kalbos, kilmės, etninės kilmės, amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, negalios, socialinės padėties, tikėjimo, religijos arba įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Neapykantos kalba – tai viešas informacijos (idėjų, nuomonių, žinomai neteisingų faktų), kuria skatinama neapykanta, tyčiojamosi, niekinama, kurstoma diskriminuoti, smurtauti, fiziškai susidoroti su asmenų grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl rasės, odos spalvos, tautybės, kalbos, kilmės, etninės kilmės, amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, negalios, socialinės padėties, tikėjimo, religijos arba įsitikinimų ar pažiūrų ir (ar) kitos asmens savybės, skleidimas (žodžiu, raštu ar kita forma).

[Ataskaita už 2024 metus](#)

[Ataskaita už 2023 metus](#)

[Ataskaita už 2022 metus](#)

[Ataskaita už 2020-2021 metus](#)

Ataskaitoje vartojamos santrumpos

BK – Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas

BPK – Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas

ES – Europos Sąjunga

LGBTIQ+ – lesbietės, gėjai, biseksualūs, translyčiai ir nebinarinio lytiškumo asmenys, interseksualūs asmenys ir asmenys, kurių tapatybės negalima apibūdinti (*queer* asmenys)

LŽTC – Lietuvos žmogaus teisių centras

NVO – nevyriausybinės organizacijos

RRT – Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba

VRM – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija

ŽEIT – Žurnalistų etikos inspektoriatas

Santrauka

Sociologinių tyrimų įžvalgos

- Romai išlieka labiausiai stigmatizuojama grupė Lietuvoje.
- Didėja socialinė distancija imigrantų ir musulmonų atžvilgiu.
- Išaugo tautinių mažumų atstovų, asmeniškai patyrusių diskriminaciją tautiniu pagrindu, dalis – nuo 15 proc. 2022 m. iki 30 proc. 2025 m. Didžioji jų dalis diskriminaciją patyrė ne instituciniame lygmenyje, o paprastuose socialiniuose kontaktuose.
- Reikšmingai padaugėjo Lietuvos gyventojų, žinančių, kad Lietuvoje už smurto ir neapykantos prieš žydų tautybės asmenis kurstymą ir holokausto neigimą taikoma baudžiamoji atsakomybė.

Statistiniai duomenys

- Nuo 2022 m. didėja policijos virtualaus patrulio užregistruotų pranešimų apie galimą neapykantos kurstymą internete skaičius – 2025 m., lyginant su 2022 m., tokių pranešimų padaugėjo daugiau kaip 2 kartus. Palyginti su 2023 ir 2024 m., padaugėjo ir RRT gautų pranešimų apie neapykantos kalbą, dėl kurių buvo imtasi veiksmų.
- Nusikalstamų veikų žinybinio registro duomenimis, 2025 m., palyginti su 2024 m., pagal BK 170 straipsnį „Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę“ užregistruotų nusikaltimų padaugėjo nuo 66 iki 106 arba 61 proc. Daugumą (89 proc.) jų sudarė nusikaltimai elektroninėje erdvėje. Kaip ir ankstesniais metais, dažniausiai pažeisti saugomi bruožai – seksualinė orientacija ir tautybė (daugiausia žydų ir ukrainiečių). Pirmosios instancijos teismuose, baigus nagrinėti 29 bylas dėl tokių nusikaltimų, nuteisti 27 asmenys (2024 m. – atitinkamai 21 ir 15).
- Užregistruotas 1 nesunkus sveikatos sutrikdymas ir 1 pasikėsinimas nužudyti, galimai padaryti siekiant išreikšti neapykantą.
- Užregistruotos 27 kitos nusikalstamos veikos, galimai padarytos siekiant išreikšti neapykantą (2024 m. – 40). Vėliau, tyrimo metu, 9 atvejais buvo nurodytas kitas, ne neapykantos, motyvas (kerštas, ginčas, buitinės priežastys, savanaudiškos paskatos ar kt.). Penki nusikaltimai užregistruoti dėl platformoje „Telegram“ susikūrusios dešiniojo ekstremizmo ideologijas propaguojančios grupės veiklos (*pradėtas ikiteisminis tyrimas pagal BK 249¹ str. „Teroristinės arba organizuotos teroristinės grupės kūrimas“, 250 str. „Teroro aktas“, 250¹ str. „Teroristinių nusikaltimų kurstymas“ ir 250² str. „Verbavimas teroristinei veiklai“*).

Įgyvendintos iniciatyvos

- 2025 m. atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą stiprinimo veiklos apėmė:
 - tarpinstitucinio požiūrio stiprinimą – parengtas [Kovos su antisemitizmu, ksenofobija ar bet kokios kitos formos nesantaikos kurstymu ir žydų gyvenimo puoselėjimo veiksmų planas](#).
 - policijos pareigūnų ir teisėjų mokymus;

- visuomenės ir pažeidžiamų bendruomenių informuotumo didinimą – organizuoti vietos policijos bendruomenės pareigūnų susitikimai su bendruomenėmis ir neapykantos nusikaltimų prevencijai skirti užsiėmimai švietimo ir ugdymo įstaigose bei tautinių mažumų jaunimo mokymai.
- Reaguodama į neapykantos kalbą internete, ŽEIT taikė pasiteisinsią praktiką, kai dėl nuolatinio neapykantos kalbos srauto komentaruose, blokuojama paskyra, o ne šalinami pavieniai komentarai ar įrašai.
- Paskirtas pirmasis patikimas pranešėjas pagal [Skaitmeninių paslaugų aktą](#) – VšĮ „Debunk EU“, įgaliotas teikti pranešimus interneto platformoms dėl dezinformacijos ir neteisėto turinio elektroninėje erdvėje, įskaitant neapykantos kalbą.

Iššūkiai

- Auga socialinė distancija imigrantų atžvilgiu.
 - Neapykantos kalba internete gali pasireikšti įvairiomis formomis – nuo menkinančių stereotipų ir manipuliatyvios vizualinės komunikacijos iki tyčiojimosi ar diskriminacinio „humoro“ ir prisidėti prie visuomenės poliarizacijos, stereotipų stiprinimo ir priešiško tarp skirtingų socialinių grupių didėjimo.
 - Žvalgybos institucijų duomenimis, Lietuvoje veikia kelios dešiniojo ekstremizmo ideologijas propaguojančios grupės, kurių narius vienija neapykanta Lietuvoje gyvenantiems kitataučiams. Dešiniojo ekstremizmo ideologijos propagandai naudojami socialiniai tinklai. Dažnai įtraukiami labai jauni (13–14 metų, o atskirais atvejais ir 10–11 metų) pažeidžiami asmenys.
 - Nukentėjusiems nuo neapykantos kalbos ar neapykantos nusikaltimų trūksta tinkamos specializuotos pagalbos ir atstovavimo.
-

Sociologiniai tyrimai ir jų rezultatai

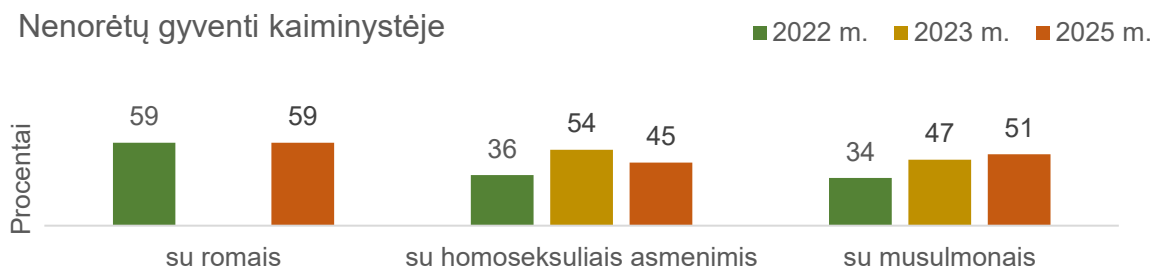
Vertinant neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos situaciją Lietuvoje, paminėti šie 2025 m. Lietuvoje ir Europos Sąjungoje atlikti sociologiniai tyrimai:

Lietuvos gyventojų apklausa apie nuostatas įvairių socialinių, etninių, religinių ir migrantų grupių ir jų integracijos priemonių atžvilgiu

- ✓ Atliko Lietuvos socialinių mokslų centro Sociologijos instituto Etninių tyrimų skyrius ir „Diversity Development Group“

Tyrimo rezultatai:

- Romai išlieka labiausiai stigmatizuojama grupė Lietuvoje.

Pastaba. 2024 m. toks tyrimas nebuvo atliekamas. Į 2023 m. tyrimą nebuvo įtraukti klausimai apie romus.

- Padaugėjo gyventojų, nenorinčių gyventi kaimynystėje ir dirbti vienoje darbovietėje su migrantais iš Rusijos ir Baltarusijos.

	su migrantais iš Rusijos		su migrantais iš Baltarusijos	
	2023 m.	2025 m.	2023 m.	2025 m.
Nenorėtų gyventi kaimynystėje, proc.	35	42	18	23
Nenorėtų dirbti vienoje darbovietėje, proc.	26	39	12	20

- 2025 m. pirmą kartą į tyrimą buvo įtraukti klausimai apie migrantus iš Centrinės Azijos (Tadžikijos, Kirgizijos, Uzbekijos) – šios grupės atstovai iš karto pateko tarp vieną didžiausių socialinių distancijų patiriančių grupių: nenorėtų gyventi kaimynystėje – 43 proc. Lietuvos gyventojų; nenorėtų dirbti vienoje darbovietėje – 32 proc..
- Neigiamos nuostatos romų ir migrantų iš Centrinės Azijos atžvilgiu dažniau pasitaiko tarp didmiesčių gyventojų.
- Palankesnės nuostatos homoseksualių asmenų atžvilgiu dažniau pasitaiko tarp jaunimo, moterų ir didmiesčių gyventojų.
- Santykinai teigiamas poslinkis vertinant migrantų dalyvavimą darbo rinkoje: gyventojų požiūris į darbo migrantus ir lygias galimybes darbo aplinkoje tampa kiek palankesnis.

Tautinių mažumų kultūros ir integracijos centrų lankytojų apklausa

- ✓ Atliko Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, bendradarbiaudamas su sociologu dr. Gintaru Šumsku.

Tyrimo rezultatai:

- 30 proc. tautinių mažumų atstovų teigė, kad per paskutinius metus jiems asmeniškai teko patirti diskriminaciją tautiniu pagrindu, o 20 proc. teigė, kad su tokiais atvejais susidūrė jų draugai ar artimieji (2022 m. – atitinkamai 15 proc. ir 19 proc.).
- 27 proc. imigrantų, gyvendami Lietuvoje, asmeniškai ir 20 proc. per artimųjų patirtis yra susidūrę su diskriminacija.
- 84 proc. tautinių mažumų atstovų (2022 m. – 53 proc.) ir 70 proc. imigrantų, susidūrusių su diskriminacija, minėjo diskriminaciją ar įžeidimus kasdienėse situacijose (viešose vietose, transporte ir pan.). Ši tendencija rodo, kad didžioji dalis diskriminacijos pasireiškia ne instituciniame lygmenyje, o paprastuose socialiniuose kontaktuose – žodiniai įžeidinėjimai dėl akcento ar išvaizdos, šturkštus elgesys aptarnavimo sferoje, nepakantūs aplinkinių komentarai. Kitose srityse diskriminacijos atvejai gerokai retesni.
- Tai, kad reikšminga tautinių mažumų atstovų ir imigrantų dalis yra susidūrę su diskriminacija, yra svarbus signalas apie latentinę nepakantumą visuomenėje.
- Prognozuodami pagrindinius iššūkius tautinėms mažumoms Lietuvoje per artimiausią dešimtmetį, 62 proc. tautinių mažumų atstovų mano, kad didžiausias iššūkis bus augantis neigiamas visuomenės požiūris į tautines mažumas.

Eurobarometro tyrimas „Antisemitizmo suvokimas“, 2025 m. lapkritis**Tyrimo rezultatai:**

- Lietuvos gyventojų, manančių, kad antisemitizmas Lietuvoje yra problema, dalis lyginant su 2018 m., padidėjo nuo 20 proc. iki 35 proc., tačiau išliko daug mažesnė nei vidutiniškai ES.
- Teigiama tendencija – lyginant su 2018 m., reikšmingai padaugėjo Lietuvos gyventojų, žinančių, kad Lietuvoje už smurto ir neapykantos prieš žydų tautybės asmenis kurstymą ir holokausto neigimą taikoma baudžiamoji atsakomybė.

	2018 m.		2025 m.	
	Lietuvos gyventojai, proc.	ES, proc.	Lietuvos gyventojai, proc.	ES, proc.
Mano, kad antisemitizmas jų šalyje yra problema	20	50	35	55
Mano, kad per paskutiniuosius penkerius metus antisemitizmas jų šalyje išaugo	6	36	14	47
Mano, kad problema jų šalyje yra:				
– antisemitiniai užrašai ir vandalizmas ant žydų pastatų ar įstaigų	23	51	43	61
– žydų kapinių išniekinimas	30	50	43	59
– antisemitizmas internete, įskaitant socialinius tinklus	21	51	37	61
Žino, kad jų šalis turi įstatymą, nustatantį baudžiamąją atsakomybę už:				
– smurto ir neapykantos prieš žydų tautybės asmenis kurstymą	43	61	62	66
– holokausto neigimą	28	42	51	52

- Tikėtina, kad Lietuvos gyventojų nuomonės ir informuotumo pokyčiams įtakos turėjo 2023 m. prasidėjęs „Hamas“ ir Izraelio karas, taip pat [Konstitucinio Teismo sprendimas](#) ir pradėtas [ikiteisminis tyrimas](#) dėl Seimo nario R. Žemaitaičio pasisakymų, kurstančių neapykantą, bei atitinkamos diskusijos viešajoje erdvėje.

Europos Parlamento inicijuota Eurobarometro rudens apklausa, 2025 m. lapkritis

- Lietuvos gyventojams neapykantos kalba internete ir ne internete kelia mažiau nerimo nei vidutiniškai ES.

Gyventojų, atsakiusių į klausimą

„Kiek nerimaujate (susirūpinę) dėl neapykantos kalba internete ir ne internete?“, dalis, proc.

	Labai	Vidutiniškai	Ne arba šiek tiek	Nežino
Lietuvoje	46	28	22	4
ES	68	19	12	1

Pranešimai apie neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą

Turimi duomenys apie pranešimus apie neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą rodo, kad:

- Išlaikoma aktuali neapykantos kalbos el. erdvėje problema:
 - nuo 2022 m. didėja policijos virtualaus patrulio užregistruotų pranešimų apie galimą neapykantos kurstymą internete skaičius. 2025 m., lyginant su 2022 m., tokių pranešimų padaugėjo daugiau kaip 2 kartus;
 - 2025 m., palyginti su 2023 ir 2024 m., padaugėjo ir RRT gautų pranešimų apie neapykantos kalbą, dėl kurių buvo imtasi veiksmų.
- 2025 m. duomenys patvirtina, kad įtakos pranešimų skaičiui turi ne tik reali neapykantos incidentų situacija, bet ir:
 - nukentėjusiųjų ir visuomenės apskritai informuotumas apie svarbą ir galimybes bei būdus pranešti apie neapykantos incidentus.
 - NVO pajėgumai vykdyti stebėseną, pranešti teisėsaugai apie neapykantos incidentus ir suteikti nukentėjusiesiems specializuotą pagalbą – negaunant tikslinio (projektinio) ES ar nacionalinio finansavimo, tam trūksta išteklių;
 - kompetentingų valstybės institucijų ir įstaigų pajėgumai vykdyti neapykantos kalbos stebėseną.

Alternatyvi pranešimų platforma internete

✓ Administruoja LŽTC

	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Gauti pranešimai apie neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą, iš jų:	181	74	32	43	84*
• pasirinkta kreiptis į policiją	99 (55 proc.)	47 (64 proc.)	22 (69 proc.)	24 (56 proc.)	56 (67 proc.)
• daugiausia įvykių	elektroninėje erdvėje	elektroninėje erdvėje	elektroninėje erdvėje	elektroninėje erdvėje	elektroninėje erdvėje
• dažniausias neapykantos požymis	seksualinė orientacija (50 proc.)	tautybė (43 proc.)	tautybė (44 proc.)	seksualinė orientacija, tautybė, kilmė	tautybė, kalba*
• pranešimai apie išpuolius ne elektroninėje erdvėje	7	8 (tarp jų – translyčio asmens užpuolimas ir sužalojimas)	6 (tarp jų – homoseksualios poros užpuolimas Vilniaus centre)	7 (tarp jų –LGBTQ+ asmens užpuolimas Vilniuje; žodinis priekabiavimas autobuse dėl asmenų odos spalvos, tautybės ir kalbos; išpuolis prieš žydų bendruomenę Šiauliuose)	8

* daug pranešimų buvo gauta dėl Kultūros fabrike vykusio „stand-up“ formato humoro renginio metu išsakytos frazės apie rusakalbius. Žurnalistų etikos inspektorius, atlikęs tyrimą, nustatė, kad skelbiant informaciją nebuvo peržengtos saviraiškos laivės ribos. Policijos pradėtas ikiteisminis tyrimas buvo nutrauktas pagal BPK 3 str. 1 d. 1 p. (nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusizengimo požymių).

Interneto karštoji linija „Švarus internetas“

✓ Administruoja RRT

	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Gauti pranešimai apie neapykantos kalbą internete, dėl kurių imtasi veiksmų, iš jų:	40	79	37	56	74
• persiųsta policijai	0	1	0	0	2
• persiųsta ŽEIT toliau tirti ir galimai informaciją pašalinti	17	53	16	24	27
• persiųsta kitų šalių interneto paslaugų teikėjams, svetainių savininkams, socialinių tinklų valdytojams, siekiant pašalinti informaciją	23	25	21	32	45

Policijos virtualus patrulis

	2021 m. (nuo balandžio 6 d.)	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Gauti pranešimai/užfiksuoti pažeidimai internete, susiję su neapykantos kurstymu, perduoti kitiems policijos padaliniams aplinkybėms patikslinti/ pažeidimams tirti	15	55	73	111	126

ŽEIT

	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Kreipimaisi į socialinius tinklus dėl neapykantos kalbos pašalinimo	1 546 (pašalinta 98 proc. atvejų)	1 828 (pašalinta 98 proc. atvejų)	490 (pašalinta 98 proc. atvejų)	289 (pašalinta 98 proc. atvejų)	50 (pašalinta 98 proc. atvejų)	50 (pašalinta 98 proc. atvejų)

ŽEIT informacija

- 2025 m., kaip ir 2024 m., ŽEIT, remdamasi pasirašytu susitarimu, sėkmingai bendradarbiavo su socialiniu tinklu *TikTok*. Dėl neapykantos skleidimo tautybės pagrindu į šį tinklą kreiptasi dėl 18 paskyrų blokavimo Lietuvos teritorijoje esantiems vartotojams (2024 m. – 4) – taikyta pasiteisinusi praktika, kai dėl nuolatinio neapykantos kalbos srauto komentaruose, blokuojama paskyra, o ne šalinami pavieniai komentarai ar įrašai.
- Dėl galimų neapykantos kalbos arba diskriminacijos apraiškų skirtingose visuomenės informavimo priemonėse žurnalistų etikos inspektorius priėmė 27 sprendimus, iš jų 7 atvejais konstatuotas Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 19 straipsnio 1 dalies 3 punkto pažeidimas (skleidžiama ar kurstoma neapykanta), o visuomenės informavimo priemonė arba jos valdytojas įspėti dėl draudžiamo turinio sklaidos ir įpareigoti turinį, pažeidžiantį teisės aktų nuostatų reikalavimus, pašalinti. Paminėtini atvejai:

- ✓ Viešai paskleistame teiginyje apie asmenį, prisipažinusį turintį Aspergerio sindromą, šio sindromo turėjimas buvo susietas su psichiniu nestabilumu. Žurnalistų etikos inspektorius konstatavo, kad teiginys ir jo iliustracija pridėdant pirštus prie smilkinio bei sušvilpiant pažeidžia žmonių, turinčių Aspergerio sindromą, orumą, nes tokiu būdu jie pavaizduojami kaip mažiau verti pagarbos. Sprendime, be kita ko, konstatuota, kad teiginį paskleidęs asmuo, būdamas politiku, turėjo prisiimti didesnę atsakomybę dėl viešai paskleistos komunikacijos ir veiksmų poveikio visuomenei. Atsižvelgus į visas tyrimo metu nustatytas ir įvertintas aplinkybes nuspręsta, kad išsakytas teiginys ir jo iliustracija pridėdant pirštus prie smilkinio bei sušvilpiant yra tyčiojimasis. Tokiu būdu buvo pažeisti lygiateisiškumo, pagarbos žmogui, moralės principai ir tai nesuderinama su visuomenėje nusistovėjusiomis moralės normomis ir teisės aktais, užtikrinančiais pagarbą žmonėms, turintiems negalią. Šis atvejis dar kartą parodė, kad politiko viešai paskleisti menkinantys ir stereotipais grindžiami teiginiai apie negalią turinčius asmenis ne tik pažeidžia jų orumą, bet ir kelia ypač didelę žalą viešajai diskusijai, nes politikai dėl savo statuso ir įtakos visuomenei privalo laikytis aukštesnių atsakingos komunikacijos ir pagarbos žmogaus orumui standartų.

- ✓ Kitu atveju nustatyta, kad žodis „subininiai“ yra žeminantis ir menkinantis homoseksualius asmenis. Vertintu atveju žodis vartotas siekiant sukurti neigiamą ir vulgarizuotą asociaciją su homoseksualumu bei pažeminti LGBTQ+ bendruomenę. Kalbos forma ne tik dehumanizuoja seksualinių mažumų atstovus, bet ir skatina formuoti priešišką požiūrį į LGBTQ+ bendruomenės narius. Publikacijos autorius siekė pasityčioti iš homoseksualių asmenų. Tai, kad žodis „subininiai“ vartojamas visos LGBTQ+ bendruomenės atžvilgiu, o ne tik konkreitiems asmenims, dar labiau sustiprino žeminančią ir niekinančią raišką. Publikacija iliustruota manipuliuojančia ir žeminančia nuotrauka, kurioje sugrupuoti žinomi asmenys, pridėjus jiems beisbolo lazdas, o jų veidai uždėti ant agresyviai atrodančių asmenų, sukuriant įspūdį, kad šie asmenys ir LGBTQ+ bendruomenė gali kelti grėsmę visuomenei. Padaryta išvada, kad tokia vizualinė manipuliacija kartu su menkinančia kalba ir žodžiu „subininiai“ prisideda prie LGBTQ+ bendruomenės marginalizavimo, formuoja neigiamus stereotipus ir didina visuomenės priešišumą šiai grupei. Konstatuota, kad publikacijoje vartojama kalba ir vizualinė raiška sąmoningai siekia ne informuoti, o menkinti ir demonizuoti homoseksualius asmenis, skleidžia neapykantą ir niekinimą, siekiant sumenkinti socialinę grupę. Šis atvejis iliustruoja tai, kad žeminanti kalba ir manipuliatyvios vizualinės priemonės viešojoje erdvėje gali būti naudojamos sąmoningai formuojant neigiamus stereotipus apie LGBTQ+ bendruomenę, taip skatinant visuomenės priešišumą, diskriminaciją ir socialinę atskirtį.
- ✓ Žurnalistų etikos inspektorius taip pat įvertino visuomenėje didelio atgarsio sulaukusį Youtube platformoje, vieno iš gerai žinomų komikų paskyroje paskleistą siužetą apie asmenis su achondroplazijos sindromu. Siužete asmenys buvo vaizduojami pasitelkiant žeminančius, nužmoginančius palyginimus bei smurtą implikuojančias frazes. Atlikus vertinimą konstatuota, kad, nepaisant turinio kūrėjo argumentų apie satyros ir „juodo humoro“ naudojimą, paskleisti teiginiai atitiko tyčiojimosi ir niekinimo požymius negalios pagrindu. Akcentuota, kad saviraiškos laisvė nėra absoliuti ir negali būti naudojama kaip pagrindas žeminti pažeidžiamas visuomenės grupes. Sprendime pažymėta, kad tokio pobūdžio retorika ne tik žeidžia konkrečią bendruomenę, bet ir prisideda prie diskriminacinių nuostatų bei patyčių normalizavimo viešojoje erdvėje. Atsižvelgiant į tai, konstatuotas Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punkto pažeidimas, viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) įspėtas dėl šio pažeidimo ir pareikalauta pašalinti teisės normoms prieštaraujantį turinį. [Žurnalistų etikos inspektorius sprendimas](#) buvo apskųstas Regionų administraciniam teismui.

- Minėti atvejai rodo, kad neapykantos kalba gali pasireikšti įvairiomis formomis – nuo menkinančių stereotipų ir manipuliatyvios vizualinės komunikacijos iki tyčiojimosi ar diskriminacinio „humoro“, tačiau visais atvejais ji daro žalą pažeidžiamoms visuomenės grupėms ir silpnina pagarbos bei lygiateisiškumo principus viešojoje erdvėje. Kartu tai parodo, kad neapykantos kalba viešojoje erdvėje nėra tik pavieniai komunikacijos pažeidimai – ji gali tapti platesnių informacinių procesų dalimi, prisidedančia prie visuomenės poliarizacijos, stereotipų stiprinimo ir priešiškumo tarp skirtingų socialinių grupių didėjimo.

Užregistruoti neapykantos nusikaltimai ir neapykantą kurstančios kalbos atvejai ir jų tyrimo rezultatai

Nusikalstamų veikų žinybinio registro ir Lietuvos teismų informacinės sistemos (LITEKO) duomenys rodo, kad **2025 m.**:

- Pagal **BK 170 straipsnį „Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę“**:
 - užregistruotų nusikaltimų skaičius, palyginti su 2024 m., padidėjo nuo 66 iki 106 nusikaltimų arba 61 proc.;
 - daugumą nusikaltimų (89 proc.), kaip ir 2020–2024 m., sudarė nusikaltimai elektroninėje erdvėje;
 - kaip ir 2022–2024 m., dažniausiai pažeidžiami saugomi bruožai – seksualinė orientacija ir tautybė (atitinkamai 54 ir 28 nusikaltimai);
 - nustatyti 52 įtariamieji (2024 m. – 33);
 - bylos dėl 30 nusikaltimų perduotos teismui (2024 m. – 22);
 - be to, ikiteisminis tyrimas dar dėl 19-os nusikaltimų buvo nutrauktas, nustačius įtariamąjį ir jį perdavus asmeniui, kuris vertas teismo pasitikėjimo, pagal laidavimą (2024 m. – 11);
 - pirmosios instancijos teismuose, baigus nagrinėti 29 bylas, nuteisti 27 asmenys (2024 m. – atitinkamai 21 ir 15).
- Užregistruotas **1 nesunkus sveikatos sutrikdymas** ir **1 pasikėsinimas nužudyti**, galimai padaryti siekiant išreikšti neapykantą.
- Užregistruotos 27 kitos nusikalstamos veikos, galimai padarytos siekiant išreikšti neapykantą (2024 m. – 40). Nusikalstamos veikos registravimo metu dažniausiai nurodyti saugomi bruožai: rasė, tautybė ar kilmė (11); įsitikinimai ar pažiūros (6); socialinė padėtis (5). Vėliau, tyrimo metu, 9 atvejais buvo nurodytas kitas, ne neapykantos, motyvas (kerštas, ginčas, būtinės priežastys, savanaudiškos paskatos ar kt.).
- 2025 m. policija pradėjo ikiteisminį tyrimą pagal BK 249¹ str. „Teroristinės arba organizuotos teroristinės grupės kūrimas“, 250 str. „Teroro aktas“, 250¹ str. „Teroristinių nusikaltimų kurstymas“ ir 250² str. „Verbavimas teroristinei veiklai“ dėl platformoje „Telegram“ susikūrusios grupės veiklos, kurios vienas iš tikslų – kurstyti neapykantą prieš žmonių grupes dėl jų seksualinės orientacijos, rasės, odos spalvos, tautybės, kilmės, etninės kilmės, religijos ir kitų saugomų bruožų.

**Užregistruotos nusikalstamos veikos,
galimai¹ padarytos siekiant išreikšti neapykantą asmenų grupei ar jai priklausančiam asmeniui**
(pagal patikslintus Nusikalstamų veikų žinybinio registro duomenis)

BK straipsnis	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę (BK 170 str.)	28	50	82	84	44	66	106
– iš jų pagal BK 170 str. 3 d. (kurstymas smurtauti, fiziškai susidoroti)	3	6	26	11	16	20	21
Viešas pritarimas tarptautiniams nusikaltimams, SSRS ar nacistinės Vokietijos nusikaltimams, jų neigimas ar šurkštus menkinimas (BK 170 ² str.)	1	1		6	4	5	3
Nužudymas (BK 129 str. 2 d. 13 p.*)					1**	2 (pasikėsiniai nužudyti), iš jų: 1 – dėl lyties, perduota teismui; 1 – dėl tautybės, perduota teismui	1 (pasikėsinimas nužudyti dėl socialinės padėties)
Sunkus sveikatos sutrikdymas (BK 135 str. 2 d. 13 p.*)							
Nesunkus sveikatos sutrikdymas (BK 138 str. 2 d. 13 p.*)		1				1 (dėl įsitikinimų ar pažiūrų)	1 (dėl seksualinės orientacijos)
Kitos nusikalstamos veikos, galimai padarytos siekiant išreikšti neapykantą ² , iš jų užregistruotos pagal:	1 ³	1 ³	2 ³	13 ³	16 ³	40 (19***), iš jų: 15 – dėl tautybės; 11 – dėl įsitikinimų ar pažiūrų; 5 – dėl socialinės padėties	27 (9*), iš jų: 11 – dėl rasės, tautybės ar kilmės; 6 – dėl įsitikinimų ar pažiūrų; 5 – dėl socialinės padėties
– BK 138 str. „Nesunkus sveikatos sutrikdymas“ 1 d.					1 (ukrainiečių tautybė)	1***	

¹ Galimai, nes neapykantos motyvas pažymėtas registruojant nusikalstamą veiką Nusikalstamų veikų žinybiniame registre ir gali nepasitvirtinti nusikalstamos veikos ikiteisminio tyrimo metu.

² Pareigūnas, registruodamas nusikalstamą veiką pagal kitus BK straipsnius, pažymėjo galimą jos padarymo motyvą – siekiant išreikšti neapykantą dėl rasės, odos spalvos, tautybės, kalbos, kilmės, etninės kilmės, amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, negalios, socialinės padėties, tikėjimo, religijos arba įsitikinimų ar pažiūrų.

³ 2019–2023 m. skaičiuotos tik nusikalstamos veikos, galimai padarytos siekiant išreikšti neapykantą dėl rasės, tautybės, kilmės, seksualinės orientacijos ar tikėjimo.

BK straipsnis	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
– BK 140 str. „Fizinio skausmo sukėlimas ar nežymus sveikatos sutrikdymas“				1	1***	9 (5***)	5 (4***)
– BK 145 str. „Grasvinimas nužudyti ar sunkiai sutrikdyti žmogaus sveikatą arba žmogaus terorizavimas“					1 (žydų tautybė)	3 (2***)	3
– BK 148 ¹ str. „Neteisėtas žmogaus persekiojimas“						1 (seksualinė orientacija)	
– BK 154 str. „Šmeižimas“							2
– BK 180 str. „Plėšimas“							1
– BK 187 str. „Turto sunaikinimas ar sugadinimas“					1***	3	3 (2***)
– BK 284 str. „Viešosios tvarkos pažeidimas“		1	1	7	5 (3***)	5 (2***)	2
– BK 285 str. „Melagingas pranešimas apie visuomenei gresiantį pavojų ar ištikusią nelaimę“					2 (tautybė)	1***	1***
– BK 312 str. „Kapo ar kitos viešosios pagarbos vietos išniekinimas“				5	3 (1***)	8 (3***)	1***

* Nusikaltimas padarytas siekiant išreikšti neapykantą asmenų grupei ar jai priklausančiam asmeniui dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, negalios, rasės, odos spalvos, tautybės, kalbos, kilmės, etninės kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, religijos arba įsitikinimų ar pažiūrų.

** Pirmosios instancijos apygardos teismo nuosprendyje nusikalstamą veiką kvalifikuojanti aplinkybė pagal BK 129 straipsnio 2 dalies 13 punktą iš kaltinimo buvo pašalinta.

*** Vėliau buvo pažymėtas kitas, ne neapykantos, motyvas (kerštas, ginčas, buitinės priežastys, savanaudiškos paskatos ar kt.).

2025 m. užregistruotas **1 nesunkus sveikatos sutrikdymas ir 1 nužudymas** (pasikėsinimas nužudyti), galimai padaryti siekiant išreikšti neapykantą:

- ✓ dėl plėšimo ir nesunkaus sveikatos sutrikdymo siekiant išreikšti neapykantą dėl seksualinės orientacijos buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas pagal BK 138 str. „Nesunkus sveikatos sutrikdymas“ 2 d. 13 p. ir 180 str. „Plėšimas“ 1 d. (byla perduota teismui);
- ✓ dėl rengimosi nužudyti kitą žmogų siekiant išreikšti neapykantą dėl socialinės padėties pradėtas ikiteisminis tyrimas pagal BK 21 str. „Rengimasis padaryti nusikaltimą“ 1 d. ir 129 str. „Nužudymas“ 2 d. 13 p.

➤ **Nusikaltimai, užregistruoti pagal BK 170² str. „Viešas pritarimas tarptautiniams nusikaltimams, SSRS ar nacistinės Vokietijos nusikaltimams, jų neigimas ar šturkštus menkinimas“**, sietini:

2025 m.	1 – su Lietuvos partizanų atminimo paniekinimu
	1 – su Holokausto menkinimu
	1 – su pritarimu nacistinės Vokietijos nusikaltimais
2024 m.	3 – su Lietuvos partizanų atminimo paniekinimu

- 1 – su Holokausto menkinimu
- 1 – [su Medininkų žudynių menkinimu](#)

2023 m.	2 – su 1991 m. sausio 13 d. įvykiais 1 – su Rusijos karinės agresijos prieš Ukrainą kontekstu
2022 m.	6 – su Rusijos karinės agresijos prieš Ukrainą kontekstu

➤ Paminėtinos **2025 m. užregistruotos nusikalstamos veikos viešojoje vietoje**, galimai padarytos siekiant išreikšti neapykantą asmenų grupei ar jai priklausančiam asmeniui:

	BK straipsnis
• Neapykantos kurstymas slidinėjimo centre „Liepkalnis“, Vilniuje	284, 170
• Asmenų su kaukėmis grupės fizinis smurtas prieš asmenį ir jo automobilį Vilniuje, automobilių stovėjimo aikštelėje	284
• Ukrainos vėliavos išniekinimas ir automobilio su Ukrainos registracijos numeriais stiklų išdaužymas Panevėžyje	128, 170, 284
• Nacistiniai užrašai ant pėsčiųjų tilto Vilniuje	170

2025 m. policija pradėjo ikiteisminį tyrimą pagal BK 249¹ str. „Teroristinės arba organizuotos teroristinės grupės kūrimas“, 250 str. „Teroro aktas“, 250¹ str. „Teroristinių nusikaltimų kurstymas“ ir 250² str. „Verbavimas teroristinei veiklai“ dėl platformoje „Telegram“ susikūrusios dešiniojo ekstremizmo ideologijas propaguojančios grupės veiklos, kurios vienas iš tikslų – skatinti neapykantą prieš žmonių grupę dėl seksualinės orientacijos, rasės, odos spalvos, tautybės, kilmės, etninės kilmės, religijos ir kt.

➤ **Iš Valstybės saugumo departamento ir Antrojo operatyvinių tarnybų departamento prie Krašto apsaugos ministerijos 2026 m. paskelbto [grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimo](#):**

- Lietuvoje veikia kelios **dešiniojo ekstremizmo ideologijas propaguojančios grupės, kurių narius vienija neapykanta Lietuvoje gyvenantiems kitataučiams**. Šių grupių nariai radikalų šovinizmą derina su kovos menais ir naudoja smurtą savo ideologiniams tikslams įgyvendinti.
- Lietuvoje veikia ir keletas **akseleracionizmo sekėjų, kurie siekia paspartinti neva neišvengiamai artėjantį rasių karą**. Šios ideologijos sekėjai vykdydami išpuolius dažnai imasi „vienišo vilko“ taktikos.
- Per pastaruosius keletą metų Lietuvoje yra nustatyti **keli bandymai įkurti nihilistinio neonacizmo ideologiją propaguojančias grupes**. Ši ideologija, palyginti su kitomis dešiniojo ekstremizmo srovėmis, turi keletą bruožų, kurie didina jos sekėjų keliamą grėsmę. Nihilistinio neonacizmo šalininkai bet kokį smurtą (fizinį, psichologinį ar seksualinį) laiko ne priemone, bet savaiminiu tikslu. Jie taip pat derina dešiniojo ekstremizmo ideologines nuostatas su satanizmu ir okultizmu ir atmeta bet kokias moralines normas, kurių turėjimą laiko silpnumo požymiu.
- ✓ Nihilistinio neonacizmo sekėjais dažnai tampa labai jauni (13–14 metų, o atskirais atvejais ir 10–11 metų) pažeidžiami asmenys. Daugelis iš jų turi psichikos sutrikimų, realiame gyvenime jiems nepavyksta užmegzti tarpusavio santykių su bendraamžiais ir beveik visas jų socialinis gyvenimas sukoncentruotas socialiniuose tinkluose. Tarp Lietuvoje gyvenančių jaunų ekstremistų populiariausias yra tarptautinis nihilistinio neonacizmo tinklas „Maniakai: žudymo kultas“.

socialiniuose tinkluose dažnai įvardijamas santrumpa MKY ar MKU pagal pavadinimą rusų kalba „Маньяки: культ убийства“. Jis susiformavo praeito dešimtmečio pabaigoje rusakalbėse Rytų Europos valstybėse ir vėliau išplito kituose Europos regionuose ir Šiaurės Amerikoje. Europoje jau yra buvę atvejų, kai su MKY save identifikuojantys asmenys įvykdė arba turėjo konkrečių planų įvykdyti žmogžudystes. Visos Lietuvoje bandytos įkurti nihilistinio neonacizmo grupės buvo paveiktos MKY ideologinių nuostatų.

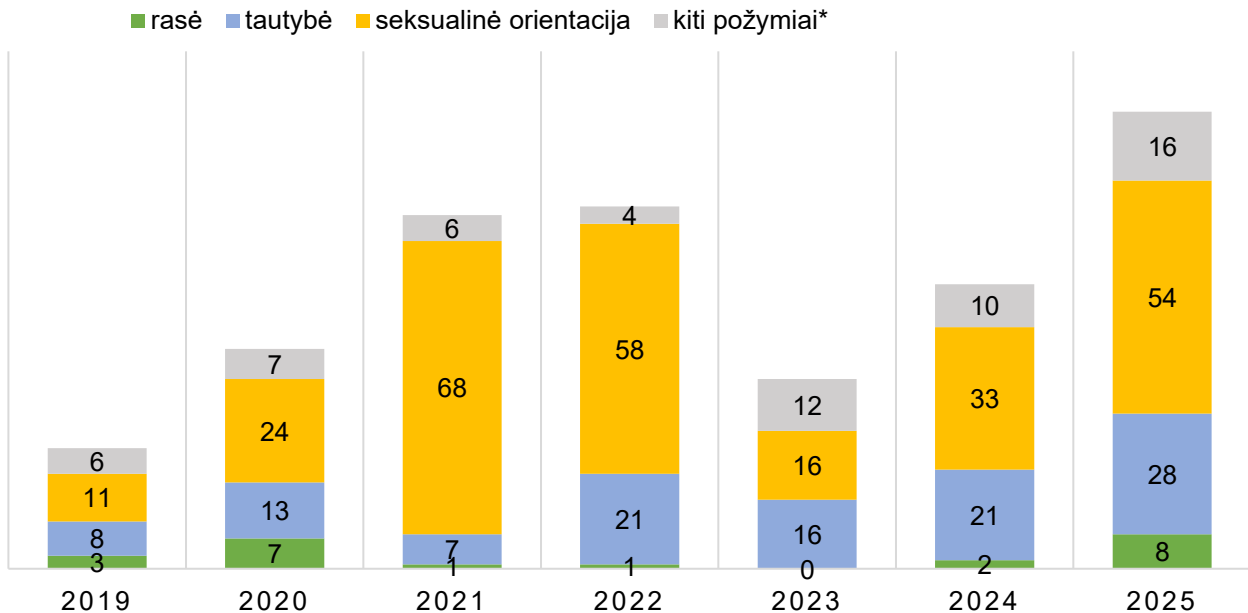
- ✓ Įsitraukimas į nihilistinio neonacizmo grupės veiklą dažniausiai prasideda lankantis nepilnamečių populiarus socialinio tinklo „TikTok“ kanaluose, propaguojančiuose dešinijų ekstremizmą, ar žaidžiant populiarius tinklinius žaidimus, tokius kaip „Roblox“ ir „World of Tanks“. Vėliau radikalizavęsi asmenys bendravimą tęsia „Telegram“ ir „Discord“ platformose. Asmenų įtraukimas į nusikalstamas veikas vyksta keliais etapais. Pirmiausia naujai prisijungę grupės nariai raginami vykdyti smulkias teisės pažeidimus, tokius kaip grafičių piešimas ar langų daužymas. Vėliau juos bandoma įtikinti smurtauti prieš rasinių, religinių ir etninių mažumų atstovus ar benamius, daryti psichologinį poveikį socialiniuose tinkluose psichologiškai pažeidžiamiesiems asmenims, siekiant juos priversti žaloti save ar nusižudyti. Galiausiai prie nihilistinio neonacizmo tinklo prisijungę asmenys skatinami įvykdyti žmogžudystę ir tai užfiksuoti vaizdo įrašymo įranga.

Priešiškų valstybių žvalgybos tarnybos dešiniuosius ekstremistus vertina kaip potencialius jų organizuojamų operacijų vykdytojus

Rusijos GRU bandė įtraukti Europos valstybėse gyvenančius dešiniuosius ekstremistus į jos organizuojamas operacijas. Šios tarnybos padalinio, organizuojančio diversijas Vakarų valstybėse, darbuotojas Jurijus Sizovas per vieną iš savo naudojamų „Telegram“ paskyrų lankėsi rusakalbių dešiniųjų ekstremistų kanaluose, kur, apsimesdamas dešiniu ekstremistu, bandė ieškoti asmenų, palaikančių ryšius su ES valstybėse gyvenančiais dešiniaisiais ekstremistais. Bendraudamas minėtuose kanaluose, J. Sizovas naudojo neapykantą kurstančią retoriką ir ragino žudyti juodaodžius ir imigrantus.

Pagal BK 170 straipsnį „Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę“ užregistruoti nusikaltimai, atsižvelgiant į motyvo požymį (saugomą bruožą)

(pagal patikslintus Nusikalstamų veikų žinybinio registro duomenis)

*** kiti požymiai:**

2020 m.: 3 – tikėjimas; 2 – įsitikinimai ar pažiūros; 1 – kilmė; 1 – nepažymėtas.

2021 m.: 1 – tikėjimas; 2 – įsitikinimai ar pažiūros; 3 – socialinė padėtis.

2022 m.: 3 – įsitikinimai ar pažiūros; 1 – amžius.

2023 m.: 6 – įsitikinimai ar pažiūros; 2 – socialinė padėtis (teisėjai, vaiko teisių apsaugos specialistai); 1 – lytis (+musulmonai); 3 – nepažymėta (techninė klaida).

2024 m.: 3 – įsitikinimai ar pažiūros; 2 – socialinė padėtis; 2 – lytis; 2 – kalba (rusų k.); 1 – amžius (vaikai).

2025 m.: 2 – tikėjimas; 7 – įsitikinimai ar pažiūros; 3 – socialinė padėtis; 1 – lytis; 3 – negalia.

➤ Iš nusikaltimų, užregistruotų pagal BK 170 str.:

2023 m.

- **8 – susiję su ukrainiečių tautybe;**
- **7 – su žydų tautybe;**
- 1 – su lenkų tautybe;
- 1 – su musulmonais.

2024 m.

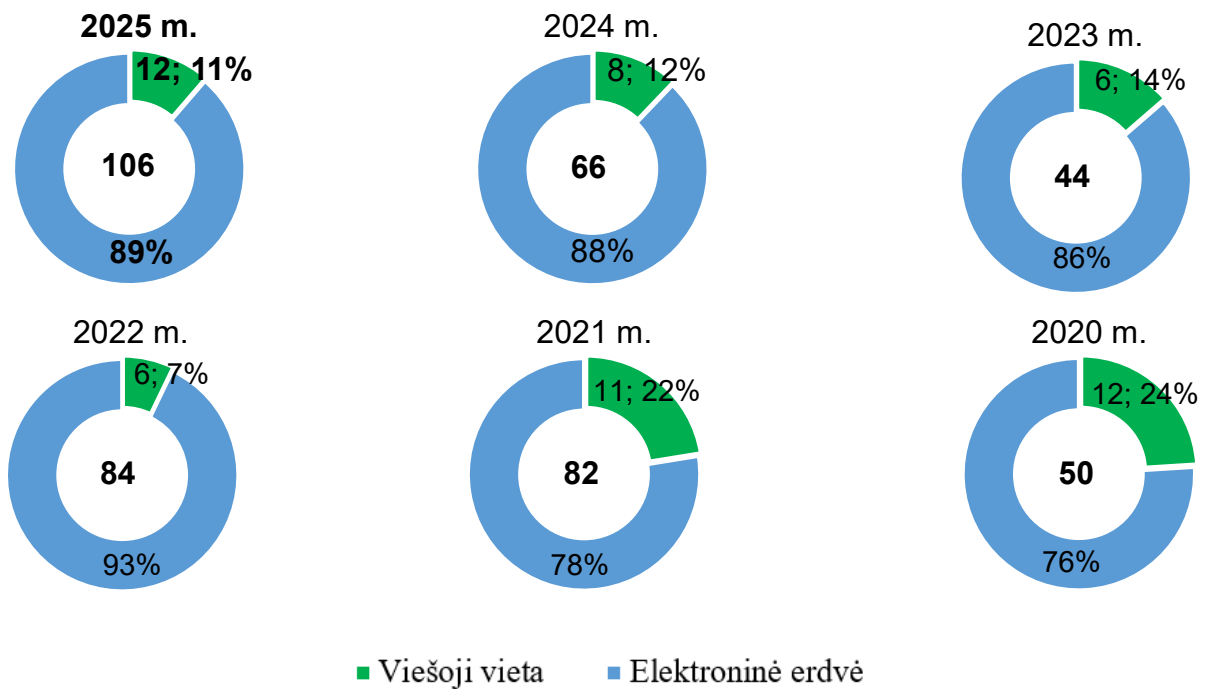
- **8 – susiję su žydų tautybe;**
- **4 – su ukrainiečių tautybe;**
- 1 – lietuvių tautybe;
- 1 – romų tautybe;
- 1 – baltarusių tautybe;
- 1 – rusų tautybe.

2025 m.

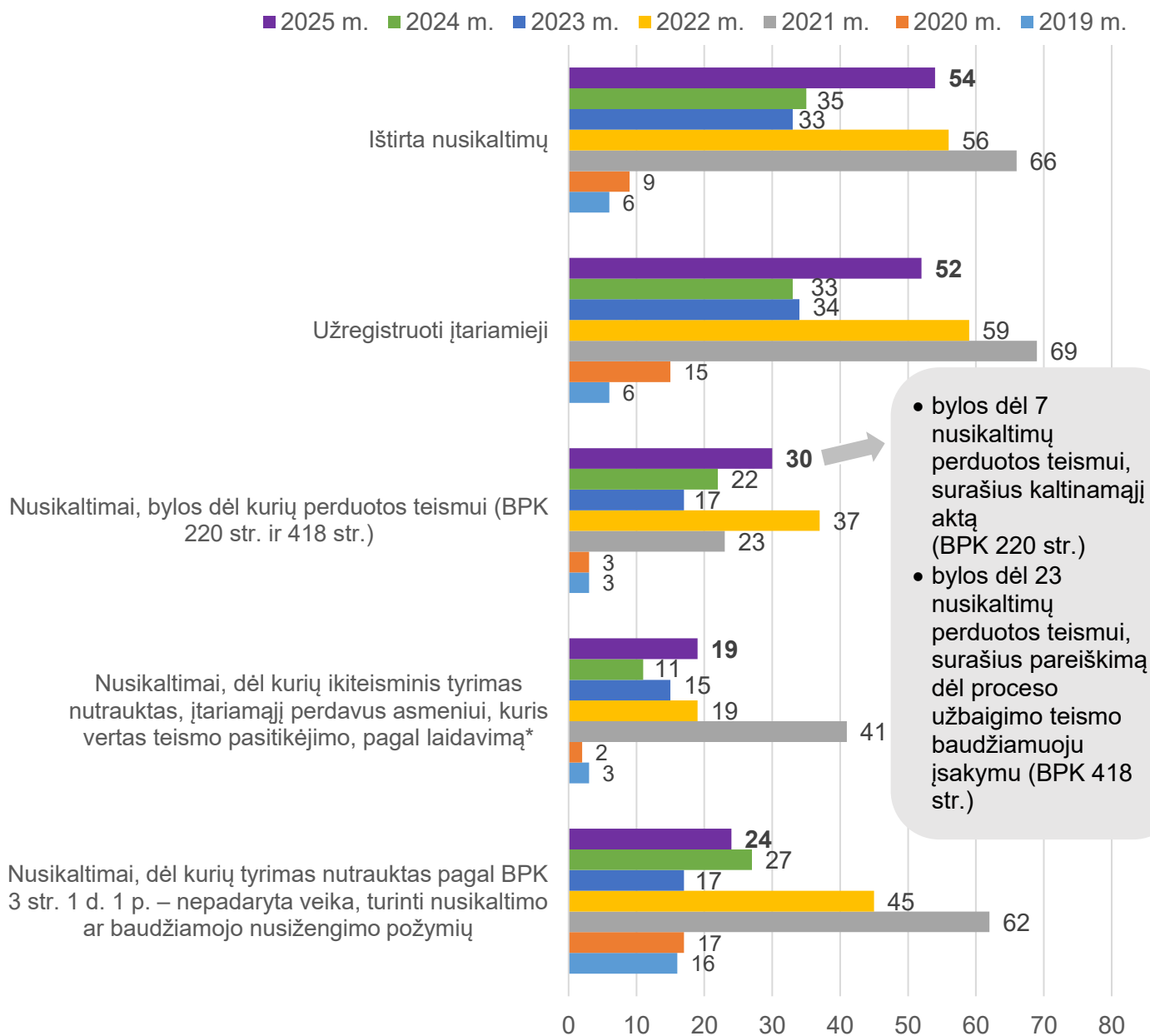
- **14 – susiję su žydų tautybe;**
- **7 – su ukrainiečių tautybe;**
- 1 – lenkų tautybė;
- 1 – rusų tautybe;
- 2 – su musulmonais.

- 2025 m., kaip ir 2020–2024 m., daugumą pagal BK 170 str. užregistruotų nusikaltimų sudarė **nusikaltimai, padaryti elektroninėje erdvėje** – neapykantą kurstantys komentarai interneto platformose, socialiniuose tinkluose, žiniasklaidos portaluose ir pokalbių forumuose.

Pagal BK 170 straipsnį „Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę“ užregistruoti nusikaltimai, atsižvelgiant į padarymo vietą

Pagal BK 170 straipsnį „Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę“ užregistruotų nusikaltimų tyrimo rezultatai
(pagal Nusikalstamų veikų žinybinio registro duomenis)

* Laidavimas – tai toks atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindas, kurį teismas taiko turėdamas pagrįstą pagrindą manyti, kad pasitikėjimo vertas asmuo, kuriam yra perduodamas kaltininkas, šiam darys teigiamą įtaką ir kaltininkas ateityje daugiau nebedarys naujų nusikalstamų veikų. Asmuo teismo gali būti atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės pagal laidavimą, jeigu: 1) jis pirmą kartą padarė nusikalstamą veiką ir 2) visiškai pripažino savo kaltę ir gailisi padaręs nusikalstamą veiką, ir 3) bent iš dalies atlygino ar pašalino padarytą žalą arba įsipareigojo ją atlyginti, jeigu ji buvo padaryta, ir 4) yra pagrindo manyti, kad jis visiškai atlygins ar pašalins padarytą žalą, laikysis įstatymų ir nedarys naujų nusikalstamų veikų.

Pavežėjas kaltinamas Ukrainos vėliavos išniekinimu ir kurstymu prieš karo pabėgėlius

Teismui perduota baudžiamoji byla dėl buvusios kandidatės į Seimą galimai padarytų nusikalstamų veikų

Baigtas ikiteisminis tyrimas dėl neapykantos kalbos ir viešosios tvarkos pažeidimo teismo salėje

Baudžiamųjų bylų nagrinėjimas I instancijos teismuose
(*pagal Lietuvos teismų informacinės sistemos (LITEKO) duomenis*)

Bylos kategorija	Bylų, kuriose pareikšti kaltinimai, skaičius													
	2019		2020		2021		2022		2023		2024		2025	
	Gauta	Išnagrinėta	Gauta	Išnagrinėta	Gauta	Išnagrinėta	Gauta	Išnagrinėta	Gauta	Išnagrinėta	Gauta	Išnagrinėta	Gauta	Išnagrinėta
Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę (BK 170 str.)	3	5	6	3	26	24	35	36	17	15	24	21	27	29
Viešas pritarimas tarptautiniams nusikaltimams, SSRS ar nacistinės Vokietijos nusikaltimams, jų neigimas ar šiurkštus menkinimas (BK 170 ² str.)	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	2	2	3	3
Nužudymas (BK 129 str. 2 d. 13 p.*)	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1**	2	0	0	2
Sunkus sveikatos sutrikdymas (BK 135 str. 2 d. 13 p.*)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nesunkus sveikatos sutrikdymas (BK 138 str. 2 d. 13 p.*)	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0

* nusikaltimas padarytas siekiant išreikšti neapykantą asmenų grupei ar jai priklausančiam asmeniui dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, negalios, rasės, odos spalvos, tautybės, kalbos, kilmės, etninės kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, religijos arba įsitikinimų ar pažiūrų.

** kaltinamajam inkriminuota kaltinimo dalis pagal BK 129 straipsnio 2 dalies 13 punktą buvo pašalinta kaip nepasitvirtinusi.

Bylos kategorija	Nuteistų asmenų skaičius				
	2021	2022	2023	2024	2025
Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę (BK 170 str.), iš jų	23	32	13	15	27
• BK 170 str. 1 d.	0	2	0	3	0

Bylos kategorija	Nuteistų asmenų skaičius				
	2021	2022	2023	2024	2025
• BK 170 str. 2 d.	16	27	12	14	21
• BK 170 str. 3 d.	13	7	4	3	8
Viešas pritarimas tarptautiniams nusikaltimams, SSRS ar nacistinės Vokietijos nusikaltimams, jų neigimas ar šiurkštus menkinimas (BK 170 ² str.)	0	1	0	1	0

[Teisme – sprendimas dėl rankomis susikibusių vaikinių persekiojimo](#)

[Petras Gražulis nuteistas už viešą LGBTQ+ bendruomenės niekinimą](#)

[Seimo narys R. Žemaitaitis nuteistas dėl antisemitinių neapykantos kalbos nusikaltimų](#)

[Vilnietis pripažintas kaltu dėl eksparlamentaro Raskevičiaus niekinimo](#)

[Teroristinį aktą planavęs jaunuolis nuteistas už neapykantos kurstymą](#)

Europos žmogaus teisių teismo bylos

Byla	Eiga
<p><u>Svirplys ir Latvys prieš Lietuvą</u> (Nr. 9195/23) – pareiškėjai skundėsi, kad Lietuvos valdžios institucijos atsisakė pradėti ikiteisminį tyrimą dėl homofobinio žodinio išpuolio prieš pareiškėjus.</p>	<p>Byloje buvo vertinama, ar nacionalinės institucijos tinkamai įvykdė pareigą veiksmingai iširti neapykantos nusikaltimą ir diskriminaciją LGBT asmenų atžvilgiu. <u>Bylą EŽTT rekomunikavo</u>, atsižvelgdamas į reikšmingus nacionalinių institucijų veiksmus nacionalinio proceso metu – pradėtą ikiteisminį tyrimą ir 2025 m. balandžio 15 d. Vilniaus miesto apylinkės teismo nuosprendį, kuriuo kaltininkas buvo nuteistas ir pareiškėjams priteistas turtinės ir neturtinės žalos atlyginimas.</p>
<p><u>Beizaras ir Levickas prieš Lietuvą</u> (Nr. 41288/15) – pareiškėjai skundėsi, kad buvo diskriminuojami dėl seksualinės orientacijos, nes valdžios institucijos atsisakė pradėti ikiteisminį tyrimą dėl neapykantą kurstančių komentarų</p>	<p>Byloje <u>sprendimo vykdymo priežiūra užbaigta</u>, atsižvelgus į Lietuvos teismų praktiką baudžiant už neapykantos kalbą seksualinės orientacijos pagrindu ir kitų Lietuvos institucijų veiklą siekiant užkirsti kelią tokiai neapykantos kalbai.</p>

Atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą stiprinimas

Tarpinstitucinio požiūrio stiprinimas

- ✓ Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko potvarkiu sudaryta darbo grupė parengė [Kovos su antisemitizmu, ksenofobija ar bet kokios kitos formos nesantaikos kurstymu ir žydų gyvenimo puoselėjimo veiksmų planą](#). Planuojama 2026 metais paskirti instituciją, kuri būtų atsakinga už kovos su antisemitizmu, ksenofobija ar bet kokios kitos neapykantos kurstymu, koordinavimą, įskaitant plano įgyvendinimą.
Vienas iš plano uždavinių – **kova su neapykantos nusikaltimais ir neapykantos kalba**.
- ✓ Patvirtintas [Darbo grupės veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti](#), sudarytos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2020 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-162, [2026–2028 metų veiklos planas](#).

Policijos pareigūnų, prokurorų ir teisėjų gebėjimų stiprinimas

<p>Policijos pareigūnai</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 21 pareigūnas mokėsi pagal kvalifikacijos tobulinimo programą „Pareigūnų veiksmai neapykantos nusikaltimų atvejais ir prevencinė veikla užkardant neapykantos nusikaltimus“. • 149 policijos kursantai mokėsi pagal policininko modulinės profesinio mokymo programos temą „Neapykantos nusikaltimų samprata, požymiai, formos, teisinis reglamentavimas. Neapykantos nusikaltimų skirtumai nuo kitų nusikalstamų veikų“ (6 akad. val.). • 136 būsiami pareigūnai mokėsi pagal įvadinio mokymo kursų programą „Neapykantos nusikaltimų samprata, požymiai, formos. Kuo skiriasi nuo kitų nusikalstamų veikų“ (4 akad. val.). • 10 pareigūnų dalyvavo Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro organizuojuose mokymuose „Bendri teisės saugos pareigūnų ir pilietinės visuomenės atstovų mokymai kovai su neapykantos nusikaltimais“.
<p>Teisėjai</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 12 teisėjų dalyvavo mokymuose „Neapykantos nusikaltimai: teisiniai ir psichologiniai aspektai“ (8 ak. val.). Mokymų temos: neapykantos nusikaltimų samprata ir atpažinimas; neapykantą kurstanti kalba ir neapykantos nusikaltimas: turinys ir atskyrimo kriterijai; teismų praktika nagrinėjant tokio pobūdžio nusikalstamas veikas; Europos Žmogaus Teisių Teismo ir nacionalinių teismų praktika brėžiant takoskyrą tarp saviraiškos laisvės ir neapykantą kurstančios kalbos; baudžiamojo proceso ypatumai tiriant ir nagrinėjant tokio pobūdžio baudžiamąsias bylas; neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančių kalbų poveikis nukentėjusiesiems ir pažeidžiamoms bendruomenėms; nukentėjusiųjų nuo neapykantos nusikalstamų veikų poreikiai; bendravimas su nukentėjusiais nuo neapykantos nusikalstamų veikų.

Visuomenės ir pažeidžiamų bendruomenių informuotumo didinimas

Vietos policijos bendruomenės pareigūnų susitikimai su bendruomenėmis ar jų atstovais

- Rengiami pagal Lietuvos policijos generalinio komisaro kasmet tvirtinamą Lietuvos policijos bendruomenės pareigūnų privalomų įgyvendinti bendrosios prevencijos veiklų metinį kalendorių.
- Tikslas – dalytis įvairaus pobūdžio prevencine informacija, konsultuoti, palaikyti ryšį.
- 2025 m. – 301 susitikimas su bendruomenėmis ir (ar) organizacijomis (arba jų atstovais), galinčiomis patirti socialinę atskirtį dėl negalios, amžiaus, lyties, rasinės ir etninės kilmės, tautybės, tikėjimo, įsitikinimų ir pažiūrų, lytinės orientacijos, socialinės padėties. Iš jų su:
 - asmenimis su negalia ar jų atstovais – 96 (bendrijos, draugijos, sąjungos);
 - senjorais – 68 (*jų klubai, bendrijos, saugios kaimynystės grupės, socialinės globos namai, trečiojo amžiaus universitetai, Lietuvos pensininkų sąjunga „Bočiai“, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos senjorai ir pan.*);
 - Lietuvos tautinėmis mažumomis ir kitų šalių piliečių bendruomenėmis – 61. Iš jų su:
 - ✓ Ukrainos piliečiais ir (ar) karo pabėgėliais – 39;
 - ✓ romų bendruomene ar jos atstovais – 7;
 - ✓ Lietuvos karaimų religinės bendruomenės atstovais – 1;
 - ✓ žydų bendruomenės atstovais – 4;
 - ✓ baltarusių (pabėgusių nuo Baltarusijos režimo) atstovais – 4;
 - ✓ uzbekų bendruomenės atstovais – 1;
 - ✓ azerbaidžaniečių bendruomenės atstovais – 1;
 - bendrą socialinę atskirtį patiriančiais asmenimis – 47;
 - socialiai pažeidžiamomis šeimomis su vaikais – 26;
 - LGBTQ+ asmenimis – 6.

Vietos policijos bendruomenės pareigūnų veiklos švietimo ir ugdymo įstaigose

- Rengtos pagal Lietuvos policijos generalinio komisaro patvirtintą Lietuvos policijos bendruomenės pareigūnų pagal poreikį įgyvendinamų bendrosios prevencijos veiklų švietimo ir mokslo institucijose 2025 metais sąrašą.
- Skirtos interneto kultūrai bei patyčių elektroninėje erdvėje prevencijai.
- Organizuoti 52 susitikimai su moksleiviais, pedagogais ir tėvais, tikslingai nagrinėjant neapykantos nusikaltimų temą.

Tautinių mažumų jaunimo mokymai „Bendraamžių akademija“

- Iniciatorius – Tautinių mažumų departamentas.
- Dalyvavo apie 30 mokinių iš Visagino, Švenčionių, Švenčionėlių ir Vilniaus mokyklų, kuriose ugdymas vykdomas lietuvių ir tautinių mažumų kalbomis.
- Trijų dienų programoje daug dėmesio skirta nediskriminavimo, neapykantos kalbos atpažinimo, aktyvaus ir atsakingo pilietiškumo, medijų raštingumo bei darbo komandoje įgūdžių stiprinimui. Aptariant neapykantos reiškinius, daug dėmesio skirta stereotipų, diskriminacijos ir priešiško naratyvų atpažinimui viešojoje erdvėje bei socialiniuose

tinkluose, konstruktyvaus dialogo ir pagarbios komunikacijos skatinimui.

Kitos iniciatyvos

VšĮ „**Debunk EU**“ [Ryšių reguliavimo tarnybos Tarybos nutarimu Nr. TN-147 suteiktas patikimo pranešėjo statusas](#) trijų metų laikotarpiui (nuo 2025 m. kovo 14), nustatant kompetencijos sritį teikti pranešimus interneto platformoms dėl dezinformacijos ir neteisėto turinio elektroninėje erdvėje, įskaitant neigiamą poveikį viešajai diskusijai ar rinkimams sukeliančią informaciją, **neapykantos kalbą**, intelektinės nuosavybės pažeidimus, sukčiavimą ir apgaulę.

Išvados ir rekomendacijos

2025 m. situacijos vertinimas rodo, kad rizikos ir iššūkiai, identifikuoti ankstesniais metais, išlieka aktualūs, todėl iš esmės pakartojamos jau teiktos rekomendacijos.

- Augant interneto ir socialinių tinklų įtakai, neapykantos kalbos plitimas internete tampa vis didesniu iššūkiu. Turimi pranešimų apie neapykantos incidentus ir užregistruotų nusikalstamų veikų statistiniai duomenys rodo tiek valstybės institucijų, tiek ir NVO proaktyvios veiklos svarbą. Rekomenduotina:
 - stiprinti NVO ir ŽEIT pajėgumus vykdyti neapykantos kalbos internete stebėseną ir reaguoti į incidentus;
 - efektyviau ir veiksmingiau išnaudoti [patikimo pranešėjo](#) instituto, įtvirtinto [Skaitmeninių paslaugų akte](#), galimybes; šviesti interneto vartotojus, kas yra neapykantos kalba bei kam ir kaip apie ją pranešti, ir skatinti tai daryti; konkurso būdu finansuoti NVO veiklą šiose srityse;
 - išnagrinėti galimybes plačiau naudoti atsakomąją kalbą, kaip vieną iš reagavimo į neapykantos kalbą internete būdų;
 - atsižvelgiant į neapykantos kalbos gausą, prioritetą skirti socialinių tinklų paskyrų, ypač tų, kurios skleidžia ekstremistines idėjas ir skatina atitinkamus fizinius veiksmus, blokavimui;.
- Išaugusius imigracijos srautams, Lietuvos visuomenės sudėtis keičiasi, atsiranda naujos tautinės bendruomenės, todėl kyla poreikis didesnę dėmesį skirti šių bendruomenių apsaugai nuo neapykantos kalbos ir neapykantos nusikaltimų.
- Pagal turimus statistinius duomenis nėra galimybių vertinti neapykantos kalbos ir neapykantos nusikaltimų prieš asmenis su negalia situaciją. Rizika asmenims su negalia patirti neapykantos incidentus – didelė, nes šie asmenys gali būti tiek fiziškai, tiek socialiai labiau pažeidžiami, o institucijos gali neatpažinti tokių incidentų ar į juos nesureaguoti tinkamai. Rekomenduotini tiksliniai tyrimai šia tema.
- Pažeidžiamoms visuomenės grupėms trūksta specializuotų konsultacijų ir pagalbos. Tikslinga per tiesioginius ryšius ir bendravimą pažeidžiamas visuomenės grupės informuoti, kaip atpažinti ir kaip pranešti apie neapykantos incidentus. Rekomenduotina didinti galimybes nukentėjusiems nuo neapykantos kalbos ar neapykantos nusikaltimų asmenims gauti reikiamą specializuotą pagalbą – informavimą, teisinį ir emocinį konsultavimą, pagalbą kreipiantis į teisėsaugą ir baudžiamojo proceso metu ir kt. Siūlytina konkurso būdu finansuoti NVO veiklą šiose srityse.
- Svarbu toliau tęsti policijos pareigūnų ir teisėjų mokymus baudžiamosios atsakomybės taikymo už neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą tema, prireikus peržiūrint ir aktualizuojant mokymo programas. Rekomenduotina Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai taip pat organizuoti reguliarius prokurorų kvalifikacijos tobulinimo mokymus šia tema.